

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0323

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010
Accepted: January 2011
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

İzzet Görge
Sabahattin Deniz
Ayten Kiriş
Mugla University
igorgen@mu.edu.tr
sdeniz@mu.edu.tr
aytenkiris@mu.edu.tr
Mugla-Turkey

**EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ**

ÖZET

Çalışmamızda, öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri incelenmiştir. Bu çalışma betimsel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Araştırma, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesinde, Resim, Müzik, Okulöncesi, Fen Bilgisi, İngilizce, Türkçe, Sosyal bilgiler ve Sınıf öğretmenliği programına devam eden son sınıf öğrencilerinden 483 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bilgi toplama formu ve problem çözme envanteri kullanılmıştır. Veri analizleri için spss/Windows kullanılmıştır. Gruplar arası farklılığı belirlemek için t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri cinsiyete, mezun oldukları lise türüne ve ana-baba tutumlarına göre farklılık göstermemektedir. Ancak, lisans düzeyinde devam ettikleri öğretmenlik programlarına göre ise farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Problem Çözme, Problem Çözme Becerisi,
Problem Çözme Algısı, Öğretmen Adayları,
Öğretmen Eğitimi

**INVESTIGATION OF THE PROBLEM SOLVING SKILLS OF THE PRE-SERVICE TEACHERS AT
THE FACULTY OF EDUCATION**

ABSTRACT

In the present study, we investigated the pre-service teachers' perception level of their problem-solving skills. The study was carried out through a descriptive method. The study was carried out with 483 senior students from the departments of Art, Music, Pre-school teaching, Science teaching, ELT, Turkish, Social studies and Classroom teacher education of the education faculty at Muğla University. As data collection instruments, the study employed personal information form and problem solving inventory. Data analyses were carried out through SPSS/Windows. In order to determine the between-group difference, t-test and variance analysis were used. According to the findings obtained, the pre-service teachers' perception level of their problem-solving skills do not vary significantly depending on their gender, type of the high school graduated and the attitudes of their fathers and mothers. Yet, there is a significant difference based on the program they are attending at the university.

Keywords: Problem Solving, Problem-Solving Skill,
Perception of Problem Solving Skill, Pre-Service Teachers,
Teacher Training

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Problem çözme eğitim sistemimiz içerisinde oldukça önemli bir konudur. Genel olarak ülkemizde ve dünyada belirlenen öğretmen yeterliliklerinden bir tanesi de problem çözme becerisine sahip olmaktır. Bu beceriye sahip olan öğretmen dersler aracılığıyla öğrencilerinin de problem çözme yöntemini öğrenerek bunu beceri haline dönüştürmelerini sağlamalıdır. Problem çözme; herhangi bir problemi çözüme ulaştırmak için belli mantıksal ardıllığı olan adımlarının bilinçli olarak izlendiği bilişsel davranışsal bir süreçtir (Kalaycı, 2001). Heppner (1982) problem çözme problemlerle başa çıkma kavramıyla eş anlamlı olarak kullanmıştır (Katkat ve Mızrak, 2003). Problem çözme becerisi karar verme, yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi içeren temel yaşam becerisidir. Problem çözme becerisi kazanan öğrenciler, bu becerilerini yaşamlarının her aşamasında kullanabilirler. Birtz (1993) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilere problem çözme öğretilebilecek öğretmen becerileri şu şekilde belirtilmiştir: problem çözme ortamını yaratmalı, problem çözme zamanını yaratmalı, problem çözme destekleyecek materyaller kullanmalı, problemlerin nasıl çözüleceği konusunda bilgi ve deneyim sahibi olmalı, çözülecek uygun problemleri seçebilmeli (Akt. Kalaycı, 2001).

Problem çözme ile ilgili çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar genel olarak Dewey'in problem çözme yaklaşımına dayalı olarak geliştirilmiştir. Dewey'e göre düşünmenin temelinde engel, karmaşıklık ve şüphe vardır ve kişi geçmişteki yaşantılarından ve bilgilerinden yola çıkarak karşılaştığı problem durumu için plan ve öneriler geliştirir, önerileri destekleyici kanıtlar arar ve öneriler içinden en sağlamını seçer. Dewey'in problem çözme yaklaşımına dayalı olarak Bingham (1971) tarafından geliştirilen problem çözme yaklaşımı bu konu ile ilgili yapılan çalışmalarda referans kaynak olarak gösterilmektedir. Bingham'ın (1971) problem çözme yaklaşımı; problemin farkında olma ve onunla uğraşma isteği duymak; problemi açıklama, ilgili olduğu alanı tanıma ve ilgili olduğu problemler grubunu anlamaya çalışmak; problemlerle ilgili bilgiler toplamak ve problemin çözümüne uygun düşecek bilgiler seçmek ve düzenlemek; toplanan bilgiler ışığında muhtemel çözüm yollarını belirlemek; çözüm yollarını değerlendirerek en iyisini seçmek; seçilen çözüm yolunu uygulamak, kullanılan çözüm yolunu değerlendirmek aşamalarından oluşmaktadır (Akt. Fidan, 1996).

Gagne'ye göre eğitim programlarının nihai amacı öğrencilere gerek ilgili konu alanlarında gerekse tüm yaşamında karşılaşılabileceği problemleri çözme öğretmek olmalıdır (Polat ve Tümkaya, 2010). Öğrenme öğretme süreci içerisinde yüz yüze eğitim esnasında çeşitli öğrenme-öğretme stratejilerini kullanarak bilgilerini anlatmaya hazırlanan öğretmen adaylarının bu süreç içerisinde karşılaştıkları problemleri çözmek için alternatif bakış açıları geliştirerek çözümler üretmeye de hazırlıklı olmaları gerekir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Alanyazın incelendiğinde pek çok araştırmacının çeşitli örneklem gruplarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri üzerine çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Ancak öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılamaları üzerine yapılan çalışmalarda ise farklı programlarda okuyan öğretmen adaylarından oluşan bir örneklem grubu üzerine pek fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Problem çözme gücü öğretmen yeterlikleri arasında sayılan becerilerdendir. Okul ve sınıf ortamında pek çok farklı problemler ortaya çıkabilmektedir. Bu problemlerin çözümünde başlıca sorumluluk öğretmenlerdedir. Bu çalışma, Türkçe öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Resim Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği gibi farklı programlara devam eden öğretmen

adaylarının problem çözme becerisi algılarının belirlenmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan alt problemler şu şekildedir:

- Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri ile öğrenim programlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri ile anne-baba tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Örneklem Grubu (Sample Groups)

Bu araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 eğitim öğretim yılında Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Okulöncesi Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği ve Resim Öğretmenliği gibi farklı programlara devam eden son sınıfta öğrenim 483 öğrenci oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama Aracı (Data Collection Tools)

Araştırmada bilgi toplama formu ve Heppner ve Petersen (1982) tarafından bireyin problemlerini çözebilme yeterliği konusunda kendisini nasıl algıladığının yanı sıra, problem çözme yönteminin boyutlarını da tespit etmek amacıyla geliştirilmiş olan "Problem Çözme Envanteri (PÇE)" kullanılmıştır (Savaşır ve Şahin, 1997). 35 maddeden oluşan ve likert tipi ölçme aracı olan bu envanteri puanlama 32 madde üzerinden yapılır. Puanlamada 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı bırakılır. Ölçekteki 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters puanlanmaktadır. Bu maddelerin yeterli problem çözme becerilerini temsil ettiği varsayılır. Verilen cevaplara 1(her zaman böyle davranırım) ile 6(hiçbir zaman böyle davranmam) arasında değişen puanlar verilir. Puan ranji 32-192'dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği bireyin problem çözme becerileri konusunda kendisini yetersiz olarak algıladığını, düşük puanlar ise problem çözme becerileri konusunda kendisini yeterli olarak algıladığını göstermektedir.

Ölçeğin tümü için elde edilen güvenilirlik katsayısı ($\alpha = 0.66$) olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda ölçeğin her bir alt boyut için güvenilirliği; "aceleci yaklaşım" (13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 32, $\alpha = 0,83$), "düşünen yaklaşım" (18,20,31,33 ve 35, $\alpha = 0,73$), "kaçıngan yaklaşım" (1, 2, 3 ve 4, $\alpha = 0,76$), "değerlendirici yaklaşım" (6, 7 ve 8, $\alpha = 0,78$), "kendine güvenli yaklaşım" (5, 23, 24, 27, 28 ve 34, $\alpha = 0,73$) ve "planlı yaklaşım" (10, 12, 16 ve 19, $\alpha = 0,75$) olarak bulunmuştur.

3.3. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Araştırmada iki gruplu değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız t testi uygulanmıştır. İki'den fazla grupların karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizi sonucunda farklılığın kaynağını belirlemek için Duncan testi uygulanmıştır. Varyansların homojenliği için uygulanan Levene testi sonucunda, anlamlı farklılığın belirlendiği durumlarda Kuruskal Wallis H testi uygulanmıştır. İkilili grup karşılaştırması ise MWU testi ile yapılmıştır (Gömleksiz, 2007, Büyüköztürk, 2002).

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırma çerçevesinde elde edilen verilerin çözümlemesi ile aşağıdaki bulgu ve yorumlara ulaşılmıştır.

4.1. Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerini Algılama Düzeyleri ile Öğrenim Programlar Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulgular (Is there a Meaningful Difference Between Student Teachers' Perceptual Levels of Problem-Solving Skills and the Faculty Programs they are Attending? the Findings Regarding this Research Problem are as Follows)

Araştırmada ilk olarak Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri ile öğrenim gördükleri programlar arasında anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla yapılan varyans analizi bulguları Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının problem çözme becerisi alt boyutlarına yönelik kendilerini algılama puanlarının öğrenim gördükleri programlara göre varyans analizi sonuçları

(Table 1. Variance analysis results concerning the pre-service teachers' perception of themselves in relation to sub-dimensions of the problem solving skill and the programs they are attending to)

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Aceleci Yaklaşım	529,624	7	75,661		
Gruplararası	11938,977	475	25,135	3,010	,004
Gruplar içi	12468,600	482			
Toplam					
Düşünen Yaklaşım	323,465	7	46,209		
Gruplararası	7208,796	475	15,176	3,045	,004
Gruplar içi	7532,261	482			
Toplam					
Kaçıngan Yaklaşım	179,251	7	25,607		
Gruplararası	6849,817	475	14,421	1,776	,090
Gruplar içi	7029,068	482			
Toplam					
Değerlendirici	125,560	7	17,937		
Yaklaşım Gruplararası	3267,670	475	6,879	2,607	,012
Gruplar içi	3393,230	482			
Toplam					
Planlı Yaklaşım	102,970	7	14,710		
Gruplararası	4646,065	475	9,781	1,504	,164
Gruplar içi	4749,035	482			
Toplam					

Tablo 1'de görüldüğü gibi problem çözme envanterinin, aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, değerlendirici yaklaşım alt boyutlarında öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programa göre problem çözme algıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Gruplar arası farkın kaynağını bulmak için Duncan testi uygulanmıştır.

Duncan testinin sonuçlarına göre, Okul Öncesi Öğretmenliği (\bar{X} = 28,32) öğretmen adayları "aceleci yaklaşım" alt boyutunda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (\bar{X} = 30,89) ve İngilizce Öğretmenliği (\bar{X} = 30,86) öğretmen adaylarına göre problem çözmeye kendilerini daha yeterli görmektedirler. Türkçe Öğretmenliği öğretmen adayları ise Sınıf Öğretmenliği, Müzik

Öğretmenliği, Resim Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği öğretmen adaylarına göre problem çözmede kendilerini daha yeterli algılamaktadırlar.

Duncan testinin sonuçlarına göre, Türkçe Öğretmenliği ($\bar{X}=10.57$) öğretmen adayları "düşünen yaklaşım" alt boyutunda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ($\bar{X}=12.16$), Okul Öncesi Öğretmenliği ($\bar{X}=12.39$), Sınıf Öğretmenliği ($\bar{X}=12.77$), Fen Bilgisi Öğretmenliği ($\bar{X}=12.83$), Resim Öğretmenliği ($\bar{X}=12.85$), İngilizce Öğretmenliği ($\bar{X}=13.00$) ve Müzik Öğretmenliği ($\bar{X}=13.04$) öğretmen adaylarına göre problem çözmede kendilerini daha yeterli görmektedirler.

"Değerlendirici yaklaşım" alt boyutunda ise Duncan testinin sonuçlarına göre, Türkçe Öğretmenliği ($\bar{X}=6.25$) öğretmen adayları, İngilizce Öğretmenliği ($\bar{X}=7,68$) ve Fen Bilgisi Öğretmenliği ($\bar{X}=7.89$) öğretmen adaylarına göre problem çözmede kendilerini daha yeterli görmektedirler.

"Kendine güvenli alt boyutu" ile öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için non-parametrik test olan Kuruskal Wallis analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2.'de sunulmuştur.

Tablo 2. Kendine güven alt boyutuna göre Kuruskal Wallis Testi Sonucu
(Table 2. Kuruskal Wallis Test results in relation to self-confidence sub-dimension)

	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	P	Anlamlı fark
Kendine Güvenli yaklaşım	Resim (A)	27	251,98	7	18,415	.010	B-G C-G D-G E-G H-G
	Sınıf Öğretmenliği (B)	71	255,82				
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (C)	68	250,78				
	Okul Öncesi Öğretmenliği (D)	89	236,5				
	Fen Bilgisi Öğretmenliği (E)	73	269,49				
	Müzik Öğretmenliği (F)	25	216,5				
	Türkçe Öğretmenliği (G)	80	189,84				
	İngilizce Öğretmenliği (H)	50	271,53				

Tablo 2'de görüldüğü gibi "kendine güvenli" alt boyutuna ilişkin puanlar ile öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin Kuruskal Wallis analizi sonucunda bölümler arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre Türkçe öğretmen adaylarının kendine güven açısından problem çözme algıları Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği adaylarına göre daha olumludur.

4.2. Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerini Algılama Düzeyleri ile Cinsiyetleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulgular (Is there a Meaningful Difference Between Student Teachers' Perceptual Levels of Problem-Solving Skills and their Genders? Following are the Findings Regarding the Problem)

Öğretmen adaylarının problem çözme becerisi alt boyutları olan düşünen yaklaşım ($t= 0.85, p>0.05$), kaçınan yaklaşım ($t=0,23, p>0.05$), değerlendirici yaklaşım ($t= -1.29, p>0.05$), kendine güvenli yaklaşım ($t=1.61, p>0.05$) ve planlı yaklaşım ($t= 0,29, p>0.05$) puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz t testi yapılmıştır. Test sonucunda öğretmen adaylarının problem çözme becerisi alt boyutlarından aldıkları puan ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Aceleci yaklaşım ($z= -1.46, p>0.05$) alt boyutuna ilişkin puanlar ile öğretmen adaylarının cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ise Mann Whitney-U testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda aceleci yaklaşım puanları ile öğretmen adaylarının cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4.3. Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerini Algılama Düzeyleri ile Mezun Oldukları Lise Türü Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulgular (Is there a Meaningful Difference Between Student Teachers' Perceptual Levels of Problem-Solving Skills and the Type of High Schools They Graduated? the Findings are as Follows)

Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü ile problem çözme becerisi alt boyutu olan aceleci yaklaşım ($F= 0.65, p>0.05$), düşünen yaklaşım ($F= 1.35, p>0.05$), kaçınan yaklaşım ($F= 0.72, p>0.05$), değerlendirici yaklaşım ($F= 0.18, p>0.05$), kendine güvenli yaklaşım ($F= 0.77, p>0.05$) ve planlı yaklaşım ($F=0.53, p>0.05$) puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.4. Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerini Algılama Düzeyleri ile Anne Baba Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulgular (Is there a Meaningful Difference Between Student Teachers' Perceptual Levels of Problem-Solving Skills and Parental Attitudes? The Findings Concerning this Research Problem are Outlined as Follows)

Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerine yönelik kendilerini algılamaları ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=1.86, p >0.05$). Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının problem çözme becerilerine yönelik kendilerini algılama düzeyleri ailelerini otoriter, demokratik, ilgisiz/umursamaz bulmalarına göre farklılık göstermemektedir.

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER (DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS)

Bu araştırmada öğretmen adaylarının problem çözme algıları incelenmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeylerinin, öğrenim gördükleri programa göre farklılaştığı görülmektedir. Buna karşılık öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri cinsiyet, mezun oldukları lise türü ve anne baba tutumuna göre farklılık göstermemektedir.

Öğretmen adaylarının "öğrenim gördükleri program" değişkenine göre yapılan istatistiksel analiz sonuçlarında problem çözme becerisini algılama

düzeyleri, devam ettikleri lisans programlarına göre farklılık göstermektedir. "Aceleci yaklaşım" alt boyutunda Okul Öncesi öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler ve İngilizce öğretmen adaylarına göre kendilerini problem çözmeye daha yeterli algıladıkları tespit edilmiştir. Türkçe Öğretmenliği öğretmen adayları ise, Sınıf Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Resim Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği öğretmen adaylarına göre problem çözmeye kendilerini daha yeterli algılamaktadırlar. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, Okul Öncesi Öğretmenliği öğretmen adayları ile Türkçe Öğretmenliği öğretmen adaylarının bir problemle karşılaştığı zaman onu çözebilmek için düşünmeden aklına gelen ilk fikir doğrultusunda hareket etmekten kaçındıkları, problemle başa çıkma konusunda değişik yollardan çoğunlukla dikkate aldıkları söylenebilir. Bu durum Okul öncesi Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği öğretmen adaylarının problem çözerken daha sabırlı davrandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca literatürde yapılan bazı çalışmalarda (Aslan, 2007; Tümkaya ve Polat, 2010) kızların problem çözme algılarının erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Okul öncesi Öğretmenliği öğretmen adaylarının çoğunluğunu kızların oluşturması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir.

"Düşünen yaklaşım" alt boyutunda yapılan istatistiksel analiz sonuçlarında Türkçe Öğretmenliği öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Resim Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Müzik Öğretmenliği öğretmen adaylarına göre problem çözmeye kendilerini daha yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Türkçe öğretmen adayları bir problemle karşılaştıklarında öncelikle durumu anlamaya çalışma ve konuyla ilgili her türlü bilgiyi dikkate alma konusunda kendilerini daha yeterli hissetmektedirler.

"Değerlendirici yaklaşım" alt boyutunda yapılan istatistiksel analiz sonucunda Türkçe öğretmen adaylarının İngilizce Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği öğretmen adaylarına göre problem çözme becerisini algılamada kendilerini daha yeterli gördükleri belirlenmiştir. "Değerlendirici yaklaşım" bireyin bir problem çözümünde belli bir yöntemi denedikten sonra ortaya çıkan sonuç ile kendi düşündüğü sonucu karşılaştırıp karşılaştırmadığını, problem karşısında onu çözebilmek için başvuracağı yollarının hepsini düşünmeye çalışıp çalışmadığını ve neler hissettiğini anlamak için duygularını inceleyip incelemeyeceğini ölçer (Erdoğan, 2004). Bu açıllardan bakıldığında Türkçe Öğretmenliği öğretmen adaylarının problem çözümünde çeşitli açıllardan değerlendirme yapma konusunda kendilerini yeterli gördüklerini söyleyebiliriz. Türkçe Öğretmenliği programındaki temel dil becerilerinin öğrenimi bu sonuç üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

"Kendine güvenli yaklaşım" alt boyutuna ilişkin yapılan istatistiksel analiz sonucunda öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri program ile problem çözme becerisini algılama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Türkçe öğretmen adayları, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği adaylarına problem çözmeye kendine güven algıları daha yüksektir. Bu sonuca göre Türkçe Öğretmenliği öğretmen adaylarının problem çözme ve problemi çözmek için çaba gösterme konusunda kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Türkçe öğretim programında okuduğunu anlama, dinleme, konuşma ve yazma becerilerine dönük etkinliklerin, Türkçe öğretmen adaylarını problem çözmeye kendilerini daha yeterli hissetmelerinde farklı kılmış olabilir. Problem çözme becerisi eğitim ortamında gelişebilen bir beceri olduğu için Türkçe öğretmen adaylarının aldıkları dersler ve derslerin içeriği onların problem çözme becerilerini geliştirebilir. İlköğretim okullarında özel gün

ve haftaların kutlanma etkinliklerinde Türkçe öğretmenleri önder rol oynamaktadır. Eğitim Fakültelerinde de Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencileri bu sürece hazırlanmak için öğrenim süreleri boyunca fakültedeki pek çok sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenleyicisi ve uygulayıcısı durumundadırlar. Bu zengin yaşantı onları problem çözme sürecinde avantajlı kılmış olabilir.

Cinsiyet değişkenine göre yapılan istatistiksel analiz sonuçlarında öğretmen adaylarının problem çözme becerisini algılama düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kız ve erkek öğrencilerin problem çözme becerisini algılamalarına ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde sonuçların farklılaştığı görülmektedir. Çam (1997) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının problem çözme becerilerine cinsiyet değişkeninin etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Pehlivan ve Konukman (2004) tarafından yapılan ve beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin problem çözme becerisi açısından karşılaştırıldığı çalışmada, cinsiyet değişkeni açısından gruplar arasında bir farklılık bulunmamıştır. Genç ve Kalafat (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bazı araştırmalarda ise; kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre problem çözme algılarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Aslan (2007), tarafından yapılan çalışmada toplam puanlarda, "aceleci yaklaşım" ve "kendine güvenli yaklaşım" alt boyutlarında kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Polat ve Tümkaya (2010) tarafından yapılan çalışmada ise kız öğrencilerin problem çözme algılarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Mezun olunan lise türü değişkenine göre yapılan istatistiksel analiz sonuçlarında, öğretmen adaylarının problem çözme becerisi algıları mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermemektedir. Aslan (2007) tarafından yapılan araştırmada da elde edilen bulgulara göre toplam puan üzerinde mezun olunan lise türü değişkenine göre problem çözme becerisi arasında bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum öğretmen adaylarının farklı lise programlarından mezun olmalarına rağmen problem çözme becerilerini algılama düzeyleri yönünden benzerlik taşıdıklarını göstermektedir.

Anne baba tutumu değişkenine göre yapılan istatistiksel analiz sonucunda öğretmen adaylarının problem çözme becerisi algılarında toplam puan üzerinden anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuca göre; öğretmen adaylarının anne babalarını demokratik, otoriter, ilgisiz/umursamaz olarak algılamalarının problem çözme becerilerini algılama düzeyleri üzerinde etkili olmadığı söylenebilir. Gültekin (2006) tarafından yapılan çalışmada, problem çözme becerisi ile algılanan anne baba tutumları (demokratik, otoriter, koruyucu) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Gürşimşek, Çetingöz ve Yoleri (2009) tarafından yapılan çalışmada ise, problem çözme envanteri toplam puanı ile ebeveyn yaklaşımlarından "ilgisiz" ebeveyn tutumu arasında ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda özellikle bazı öğretmenlik programları arasında problem çözme beceri düzeylerini algılamada istatistiksel olarak bazı bölümler lehine farklılıklar gözlenmesine rağmen, öğretmen adaylarının problem çözme düzeyinin ortalama seviyede olduğu görülmüştür. Bu bulgu yüksek öğretime devam eden öğretmen adaylarının problem çözme düzeylerinin "istenilen derecede" olmadığını göstergesi olarak da yorumlanabilir. Bu nedenle öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirici etkinliklere hem yüksek öğretimde hem de daha önceki öğretim kademelerindeki programlarda ağırlıklı olarak yer verilmesi önerilebilir. Araştırmanın sonuçları ile ilgili nitel bir çalışma yapılarak araştırma problemlerine farklı cevaplar bulunulabilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma 16-18 Ekim 2010 tarihleri arasında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında basılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aslan, C., (2007). Research on Self-Perceptions of Pre-service Turkish Language Teachers in Turkey with Regard to Problem Solving Skills. *International Journal of Social Sciences*, 2; 4. <http://www.waswt.org> adresinden alınmıştır.
2. Erdoğmuş, N., (2004). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Konya Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
3. Fidan, N., (1996). Okulda Öğrenme ve Öğretme. İstanbul: Alkım Yayınları.
4. Genç, Salih Zeki ve Kalafat, Temel. (2010). Öğretmen Adaylarının Empatik Becerileri ile Problem Çözme Becerileri, *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (2), 135-147.
5. Güçlü, N., (2003). "Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri", *Milli Eğitim Dergisi*, 160, ss. 272-300.
6. Gültekin, A., (2006). Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
7. Gürşimşek, İ., Çetingöz, D. ve Yeleri, S., (2009). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Biliş Üstü Farkındalık Düzeyleri İle Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi, Türkiye 1. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi. Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/217.pdf adresinden alınmıştır.
8. Heppner, P., Paul B., and Charles, E., (1997). "Applications of the Problem Solving Inventory", *Measurement&Evaluation in Counseling and Development*, American Counseling Association.
9. Savaşır, İ. ve Şahin, N., (2007). Problem Çözme Envanteri (PÇE). (Editörler: Savaşır, Işık ve Şahin, Nesrin). *Bilimsel- Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*. Ankara: Özyurt Matbaacılık.
10. Kalaycı, N., (2001). Sosyal Bilgilerde Problem Çözme ve Uygulamalar. Ankara: Gazi Kitabevi.
11. Katkat, D. ve Mızrak, O., (2003). Öğretmen Adaylarının Pedagojik Eğitimlerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi, *Milli Eğitim Dergisi*, 158, ss. 272-300.
12. Koçak, R. ve Eves, S., (2010). Okul Yöneticilerinin İş Doyumları ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt.7; Sayı.1; ss.193-212.
13. Gömleksiz, M.N. ve Bulut İ., (2007). Yeni Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: ss.76-88.
14. Büyüköztürk, Ş., (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Hazırlama El Kitabı, PegemA Yayıncılık Ankara.
15. Pehlivan, Z. ve Konukman, F., (2004). Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Diğer Branş Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerisi Açısından Karşılaştırılması. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* II(2), 55-60.
16. Polat, R.H. ve Tümkaya, S., (2010). "Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Düşünme İhtiyacına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi", *İlköğretim Online*, 9 (1), ss. 340-360.